

A közlekedési biztosítás tervezése, szervezése és végrehajtása során az együttes tevékenység területei a különböző katonai és népgazdasági szervezeteket illetően és az összehangolásból adódó feladatok

Dr. Dobó Ferenc alezredes

A közlekedési biztosítás fogalmából, tartalmából adódik, hogy az több irányú, összetett tevékenység, amely mind az ÁHSZ időszakában, mind a mozgósítás végrehajtása során és a haditevékenységek idején körütekintő, jól szervezett munkát követel. A közlekedési biztosítási feladatok jellegéből, a végrehajtási módszerek sajátosságaiból az is adódik, hogy ezen tevékenység tervezése, szervezése és végrehajtása bonyolult feladat és az esetek többségében a népgazdasági közlekedési szervekkel együttesen valósíthatók meg, ugyanakkor jól összehangolt munkát igényelnek. E munka eredményes megvalósítása csak szilárd, folyamatos, rugalmas vezetéssel történhet, amely biztosítja a különböző katonai és népgazdasági szervek összehangolt, együttes tevékenységét.

Az együttes tevékenység, az összehangolt munka, az együttműködés fontosságát az eddig elmondottakon túl kissé jobban mutatja talán, ha utalunk arra, hogy mind béke időben, mind haditevékenységek idején a csapatok mozgatása, az anyagi eszközök szállítása terén nélkülözhetetlenek a vasúti szállítások, a jól előkészített és karbantartott közutak, vagy hogy rombolás esetén a közlekedési hálózat helyreállítása a KM helyreállító alakulatok nélkül nem képzelhető el.

A közlekedési biztosítás tervszerű, időbeni megvalósítása csak a katonai szervezetek szoros, kellően szabályozott együttes tevékenységével, együttműködésével valósítható meg. Különösen vonatkozik ez napjainkra és a jövőre nézve, mivel a közlekedésre mind nagyobb feladatok hárulnak. Mindez magával vonja, hogy bonyolultabbá válik a feladatok megoldása a vezetés terén és a kapcsolódó különböző tevékenységeknél. Összetettebb és sokoldalúbb a tervezési folyamat, magasabbfokú a követelmény az információ áramlással és gyűjtéssel, az állandó és pontos adatszolgáltatással szemben. Mindinkább szükségessé válik a tudományos megalapozottság a vezetés egész rendszerében és megvalósításában. Ezen magasabb szintű igényeknek való megfelelés érdekében szükségessé válik e kérdés vizsgálata és a legcélszerűbb megoldás kialakítása.

A továbbiakban a közlekedési biztosítás tervezése, szervezése és végrehajtása során a vezetés, az együttes tevékenység, az együttműködés területeivel és a megvalósítás módszereinek néhány kérdésével foglalkozom.

1. *A vezetés, az együttes tevékenység, az együttműködés területei a közlekedési biztosítás tervezése, szervezése és végrehajtása során*

A közlekedési biztosítás területén a vezetés az MN és ezen belül az MN hadtápvezetésnek szerves része, amely az általános vezetési feladatok, vezetési tevékenység mellett magában foglalja a közlekedési biztosítás fogalmába tartozó specifikus feladatok meghatározott időben és formában történő végrehajtásával kapcsolatban foganatosítandó intézkedések komplexumát. Úgy is fogalmazható, hogy a közlekedési szolgálat, a közlekedési katonai szervezetek vezetése az erőknél és eszközöknek a kitűzött cél elérésére összefogó irányító, vezető tevékenység.

A közlekedési biztosítás területén a vezetési tevékenységnél a közlekedési biztosítás sokrétűségéből adódóan az együttes tevékenység, az együttműködés területei is kiterjedtek. A különböző időszakokban, az egyes feladatok súlya, jelentősége változik, azonban minden esetben szükséges az együttes tevékenység, az együttműködés a megoldáshoz.

A közlekedési biztosítás terén a következő részterületek igényelnek a különböző népgazdasági közlekedési szervekkel és más katonai szervezetekkel együttes tevékenységet, együttműködést:

- a katonai szállítások előkészítése, a szállítások teljes és időbeni megvalósítása;
- a közlekedési hálózat előkészítése, fenntartása, üzemeltetése, haditevékenység esetén helyreállítása;
- a közlekedési szakanyagok biztosítása, az ellátás, a javítás, a rendeltetési vagy felhasználási helyre történő szállítás;
- a feladatok tervezése, szervezése, a végrehajtás irányítása;
- az információ áramlás.

Közülük mind az állandó harcászaltság időszakában, mind haditevékenységek idején a szállítások előkészítése, teljes és időbeni megvalósítása, valamint a közlekedési hálózat előkészítése, fenntartása, üzemeltetése, haditevékenységek eséréni helyreállítása emelkedik ki.

A szállítások terén a fő súlyt a vasúti szállítások adják az együttes tevékenységben jelenleg és ezt megtartják haditevékenységek esérére is. Sőt ezen időszakban a vasúti szállításoknál az együttes tevékenység szerepét növeli az a tény, hogy jelentős szövetséges szállításokkal is kell számolni. Emellett a nagyfolyami hidak rombolása esetén ideiglenes átrakó körletek alkalmazása válik szükségessé, ami a vasúti szállítások feszes tervezését, szervezését és hatékony, rugalmas vezetését követeli.

A közlekedési hálózat előkészítése, fenntartása, üzemeltetése, haditevékenységek esetén helyreállítása ugyancsak több irányban követeli meg az együttes tevékenységet az együttműködést. Így az állandó harcászaltság időszakában meghatározó az előkészítő munkához a követelmények kidolgozása és megadása, míg haditevékenységek eséréni elsődlegesen a helyreállítással kapcsolatos követelmények, a tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása a meghatározó.

Az említett közlekedési biztosítási munkaterületeken, de a többiekénél is a feladatok tervezése, szervezése, a végrehajtás irányítása terén az együttes tevékenység, az együttműködés alapvetően a következő szervezetek között valósul meg:

- MN katonai szervezetek;
- népgazdasági közlekedési szervezetek;
- szövetséges katonai szervezetek.

E három csoportosítás alapján egyszerűnek tűnik az együttes tevékenység, azonban látni kell, hogy egy-egy csoport nagyszámú szövetet takar, így

- az MN katonai szervezetek a közlekedési katonai szervezetek mellett a különböző felső- és középszintű szervezeteket, amelyek a közlekedési biztosítás valamely területén együttes tevékenységet, vagy együttműködést folytatnak a népgazdasági közlekedési szervekkel;

- hasonló széles skálát alkotnak a népgazdasági közlekedési szervezetek, vagy a szövetséges katonai szervezetek.

Az együttes tevékenységet végző katonai szervezetek és népgazdasági szervezetek nagy száma miatt esetenként és helyenként a munkában kettőzések, átfedések tapasztalhatók, amelyek kiszűrése mindinkább szükséges.

2. A vezetés, az együttes tevékenység, az együttműködés jelenlegi rendjének elemzése, a korszerűsítés lehetséges útjai

A közlekedési biztosítási feladatokból adódó együttes tevékenység, együttműködés a vezetési rendszerben, az irányító - vezető tevékenységben valósul meg.

A különböző alapokmányok, mint a szervei határozványok, szervezeti és működési szabályzatok, hatásköri jegyzékek alapvetően helyesen szabályozzák a közlekedési biztosítási feladatok tervezése, szervezése, a végrehajtás irányítása terén a munkarendet, a tevékenységet, az együttes munka határterületeit. Ennek eredményeként a feladatok mind tervszerűbben, a követelményi szinthez közelítve kerülnek végrehajtásra, csökkentve a különböző katonai szervezetek és népgazdasági szervezetek közötti átfedéseket, kettős vagy esetleges ellentétes tevékenységeket.

A szabályozó okmányok között fontos helyet foglalnak el a Varsói Szerződés tagállamai egyesített fegyveres erői főparancsnoka által kiadott parancsok, amelyek szabályozzák az együttes tevékenység esetén a közlekedési biztosítási feladatokat. Így a szállítások szervezését, végrehajtását, a közlekedési hálózat technikai biztosítását (beleértve a helyreállítást, fenntartást), továbbá az ideiglenes átrakó körletek működését és egyéb területeket. Szerepük jelentős az ÁHKSZ időszakában is, de elsősorban haditevékenységek esetén meghatározó.

A közlekedési biztosítás területén a vezetés, az együttes tevékenység, az összehangolt munka hatékony módszercinek a vizsgálatánál abból a tényből célszerű kiindulni, hogy békében ezek a kérdések kellően rendezettek, megfelelő szabályozók behatárolják a tevékenységet. Különösen jól érzékelhető a szabályozottság, az előrelépés az ÁHKSZ időszakában a szállítások tervezése, szervezése, a végrehajtás irányítása terén. A továbbiakban ezért a háborús vezetés, együttes tevékenység megítélésém szerint kevésbé szabályozott néhány kérdésére, módszerére térek ki. Ezen belül is elsősorban a felsőbb tagozatokban, mivel a

csapattagozat munkája a gyakorlatok tapasztalatai alapján megfelelően szabályozott.

A közlekedési biztosítás megvalósítása során a vezetéssel kapcsolatos általános elvként elfogadható séma meghatározza az egyes katonai és népgazdasági szervezetek feladatait, helyét, szerepét az egyes munkáknál. Vizsgáljuk meg ezt kissé részletesebben.

A már előzőekben is hivatkozott EFEF parancsok mind a szállításokra, mind a közlekedési hálózat technikai biztosítására vonatkozóan egyértelműen meghatározzák, hogy ezen munkák irányítását az adott ország katonai közlekedési szervei végzik, együttműködésben a népgazdasági közlekedési szervekkel. Egyértelmű tehát, hogy a katonai szállításoknál és a közlekedési hálózat technikai biztosításánál az irányítást és értelemszerűen a végrehajtást is a katonai közlekedési szervek végzik, együttműködésben a népgazdasági közlekedési szervekkel. Bele kell érteni ebbe a katonai szállítások irányításának fogalmából adódóan, hogy a szállítások tervezése is közlekedési feladat minden szállítási ágazatnál, tehát a hadműveleti-, mozgósítási-, személy-, ellátási- és kiürítési szállításoknál is. A különböző helyekről (Egyesített Parancsnokság, az ország területén szétbontakozott más nemzeti csapatok parancsnoksága, Vezérkar, Hadtápfőnökség) érkező direktívákban, parancsokban, intézkedésekben meghatározott szállítási feladatok a Közlekedési Szolgálatfőnökségre érkeznek, ahol a tervező, szervező munka megtörténik és végzik a szállítások irányítását. Ugyancsak az elv. rendszer kell, hogy érvényesüljön a közlekedési hálózat technikai biztosításánál.

A továbbiakban e két alapvető területen:

- a katonai szállítások előkészítése, a szállítások teljes és időbeni végrehajtása;
- a közlekedési hálózat előkészítése, fenntartása, üzemeltetése, haditevékenységek eseténi helyreállítása – vizsgáljuk kissé részletesebben a vezetési tevékenységet.

E feladatok közül a közlekedési hálózat előkészítésére, helyreállítására, a csapatok mozgására a követelményeket az MNVK határozza meg. E követelmények figyelembevételével ad az MNHF ezek végrehajtására és a szállítások szervezésére utasításokat.

A direktívák, parancsok, intézkedések, továbbá a különböző HM szervektől beérkező igénylések, információk, a KM-től a közlekedési hálózat és a népgazdasági szállító vállalatok helyzetére vonatkozó adatok beérkezése, pontosítása után az MN KSZF-ség tervezi, szervezi a közlekedési biztosítási feladatokat és szállításokat, kidolgozza a szükséges terveket. A végrehajtásra vonatkozóan javaslatot tesz az MNHF, illetve az MNVKF felé, majd koordinálja és irányítja a végrehajtást.

Felmerülhet a kérdés, miért a közlekedési szolgálat végzi e feladatot. A végrehajtásához a megfelelő szervezeti és munka feltételek, egyéb lehetőségek ennél a szolgálatnál állnak rendelkezésre. Más MNVK vagy HM szerv erre nincs felkészítve.

Az előzőekben tárgyalt rendszernek megfelelően a feladatok végrehajtására vonatkozó intézkedések a katonai közlekedési szervek felé egycsatornás úton jutnak le és ezen áramlanak vissza az információk. A katonai közlekedési szer-

vezetek mellett másik vonalként hasonló rendszerben történik a feladatszabás és információ áramlás a népgazdasági közlekedési szerveknél a KM-től kiindulva. A katonai és népgazdasági közlekedési szervezetek közben szoros együttműködést, együttes tevékenységet végeznek, ami nélkül nem lehetséges a pontos, zökkenőmentes munka.

A közlekedési biztosítási tevékenység egy igen fontos területen, a hátszágai közlekedési rendszerben, az ott tevékenykedő közlekedési katonai szervezeteknél nem ilyen egycsatornás rendszerben valósul meg a munka. A sémája a következő.

Az MNVK direktívát, intézkedést ad ki a HÁVP felé, ugyanakkor követelményt határoz meg az MNHF-ség útján az MN KSZF-ség részére. A tervező munka befejeztével a Közlekedési Szolgálatfőnökség szakmai intézkedést, forgalmi tervet stb. dolgoz és ad ki a HÁVP közlekedési szolgálat felé és folyamatosan végzi az irányítást és az ellenőrzést a végrehajtó munkában. A közlekedési katonai szervek ezen rendszer szerint kapott feladatok és szakmai irányítás alapján dolgozzák ki alkalmazási terveiket és a különböző részterveket, segédokmányokat.

Amint látható, itt több csatornás rendszerben történik a vezetési tevékenység. A másik tényező, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a tervező munka folyamatában a közbeeső dandár parancsnokságokra olyan feladatok hárulnak, amelyekre lehetőségük, felkészültségük nem a követelményeknek megfelelő. A vegyes összetételű dandár parancsnokság, amely megfelelő tervező, szervező apparátussal, információs rendszerrel nem rendelkezik, nem képes a szükséges mérvben és időben behatást gyakorolni a vasúti felépítményi, a vasúti-, közúti, hidáépítési, útépítési, közúti komendáns, ideiglenes átrakó körletti – amely utóbbi még további szaktevékenységre oszlik – feladatok tervezésére, szervezésére, a végrehajtás irányítására. Emellett ezen feladatok MN szintűek (MN és szövetséges szállítások, közúti mozgások), amelyek állandó együttműködést követelnek a népgazdasági és szövetséges szervekkel. A vázoltaknak megfelelően működő rendszer jelentősen, mintegy 30–50%-os időtöbblettel lassítja a tevékenységet. Ez egyes feladatoknál 4–6, vagy több órával is növelheti a reagálási időt, amely korszerű körülmények között nem elfogadható. Különösen az ideiglenes átrakó körletek működésénél jelentkezik ez hátrányosan.

Felvetődik a kérdés, melyek azok az irányok, amelyekben a jövőben célszerű vizsgálódásokra és ezek eredményeként fejlesztéseket végezni. Az egyik ilyen, a vezetési tagozatok, szintek számának csökkentése, kiiktatva a nem feltétlenül szükségességeket. Az összes erőt egy cél érdekében kell felhasználni és ehhez a célszerű módszert kialakítani. Ebbe az esetleges szervezeti változások lehetőségének a vizsgálata is beleértendő.

A vázolt feladatok végrehajtásához jól és gyorsan működő tervező csoport szükséges. Elengedhetetlen a gyors információ áramláshoz a diszpécser szolgálat, amely átfogja a közlekedési biztosítás teljes területét, bekapcsolva olyan fontos közlekedési katonai szervezeteket, mint a hátszágai közlekedési dandárok, az ideiglenes átrakó körletek, a közúthálózat, a szállító katonai szervezetek. Ehhez, de az előzőekben említett tervezési feladatokhoz is elengedhetetlen a korszerű technikai eszközök, számítógépek, híradó rendszer stb. megléte. Célszerű és a népgazdasági közlekedési szervekkel való együttműködés érdekében elengedhetetlen a rendszerek összekapcsolása. Pl. a szállítások tervezése a helyzet gyors

változása miatt rövid idő alatt kell, hogy megtörténjen. Mondhatni, hogy a katonai és a népgazdasági szervezeteknek egy időben kell dolgozni. Ez korszerű eszközök, megbízható összeköttetés nélkül, úgynevezett hagyományos módszerrel eredménytelené válik.

Kiterjedten kell alkalmazni az összekötő csoportok, tisztek rendszerét, amely szintén a gyors, pontos munkát segíti elő. Szükséges ez az előjáró szervek felé, de számolni kell a fontosabb közlekedési objektumok, közlekedési katonai szervezetek felé is alkalmazásukkal, mint például az átrakó körlet, ideiglenes átrakó körlet stb. Nélkülözhetetlennek tűnik a KM felé a feladatok megoldása, a tervezés, a helyzetismeret, az információ áramlás elősegítése érdekében hasonló csoport.

Az összekötők természetesen széles körben válnak szintén szükségessé a különböző együttműködő egyéb népgazdasági és közlekedési katonai szervezetek összehangolt munkájában.

A haditevékenységek sikeres megvívásához jelentős nagyságrendű közlekedési biztosítási feladatokat kell végrehajtani a hátszági közlekedési rendszer mellett az elvonuló csapatok érdekében, amelyek vezetése szintén megalapozott tervező, szervező munkát és összehangolt együttes tevékenységet követel. E tevékenység alapvetően szabályozott, a gyakorlatok alkalmával már hasznos tapasztalásokat szereztünk, melyek emellett néhány helyen finomításra szorulnak.

A közlekedési biztosítás vezetésének vizsgálata, korszerűsítése a jövőre nézve minden területen fontos feladat, amelyet komplexen, tudományos megalapozottsággal kell folytatni.

A cikk a vezetés, az együttes tevékenység, az együttműködés néhány fontosnak tartott kérdésével foglalkozott a közlekedési biztosítás területét illetően. A téma aktualitását számtalan tény, tanulmány és vizsgálódás bizonyítja. Ezekhez kapcsolódva kívánt az anyag a közlekedési biztosításra vonatkozóan néhány gondolat elemzésével hozzájárulni.